

Door gebruik van kruislingstieren profiteren van helft heterosiseffect

Kruislingstier als alternatief

Met montbéliarde- en holsteinbloed in zijn pedigree valt de veelvuldige inzet van Woeste Polder Reladon meteen op. Terwijl kruislingstieren in Nieuw-Zeeland al ruim zijn ingeburgerd, lijkt ook de belangstelling in onze contreien toe te nemen.

tekst **Annelies Debergh** en **Jaap van der Knaap**

In drie maanden tijd veroverde Woeste Polder Reladon een plek in de top tien van meest verkochte stieren. Dergelijke populariteit wekt doorgaans geen extra belangstelling. In dit geval ligt dat anders, omdat het met Reladon – als zoon van montbéliardestier Redon en Fitlistdochter Woeste Polder Anoeska 30 – om een echte kruislingstier gaat.

Bij een bedrijfsbezoek bij melkveehouder Jack Houbraken uit Bergeijk kwamen CRV-productmanager Jan Hiddink en CRV-inspecteur Marc Cauwenberg de koefamilie van Reladon toevallig op het spoor. Hiddink geeft aan dat de vraag naar kruislingstieren uit de markt komt en nu aanleiding vormt voor de veeverbeteringsorganisatie om er verder mee aan de slag te gaan. 'Er zitten nog drie kruislingstieren in quarantaine bij CRV.'

Groter bedrijf kiest voor gemak

Dat het gebruik van een kruislingstier als Reladon in een korte tijd de hoogte in gaat, verwondert Jan Hiddink niet. 'Ik denk dat een aantal veehouders toch op zoek is naar wat andere bloedlijnen', stelt hij vast. Hiddink wijst op het heterosiseffect en de hoge eiwitvererving van een stier als Reladon, die het gebruik in de hand werken. 'Daar komt nog bij dat kruislingstieren vaak goede bevruchters blijken te zijn. Ook dat speelt mee.'

De afgelopen jaren is de populariteit van kruisen toegenomen. Hans Kerkhof van Xsires vertelt: 'Wij importeren stieren van verschillende rassen die geschikt zijn voor het inkruisen op holsteinkoeien. Wij houden alle kruisingsschema's open, welk schema een veehouder gebruikt is bedrijfsafhankelijk.' Kruislingstieren komen er bij Xsires niet aan te pas. 'Kruislingstieren gebruiken druist in tegen elke kruisingstheorie. Zo haal je niet het maximale heterosiseffect en dus rendement uit de kruising. De angst bestaat ook voor een te grote spreiding bij de nakomelingen van kruislingstieren.' Bij gebruik van kruislingstieren geldt het heterosiseffect nog wel, zij het in mindere mate dan bij het gebruik van totaal vreemd bloed. Dat bevestigt Gerben de Jong, hoofd Animal Evaluation

Bij CRV Ambreed zijn jaarlijks tien van de 120 ingezette stieren kruislingstieren

Jack Houbraken: 'Nog een fleckviehhalfbroer van Reladon naar de ki'

Al vijftien jaar kruist Jack Houbraken uit Bergeijk andere rassen in. Fleckvieh, brown swiss, montbéliarde en mrij zijn de rassen die naast het traditionele holsteinbloed kansen krijgen in de veestapel. 'Zuiver holstein was te melktypisch', legt Houbraken uit. 'Door het kruisen met andere rassen boek je winst op het gebied van vruchtbaarheid, benen en klauwen en ook de uierkwaliteit neemt toe. De uier vorm kan wel wat meer variëren, maar de kwaliteit is beter.' Naargelang de correctiepunten van een individuele koe kiest Houbraken een bijpassend ras, zo ook voor stiermoeder de 88 punten Woeste Polder Anoeska 30 (62% holstein, 25% brown swiss, 12%

mrij). 'Anoeska 30 heeft niet echt verbeterpunten.' Zo wijst hij op haar benenscore van 91 punten. In haar vierde lijst haalde de Fitlistdochter 11.444 kg melk met 4,77% vet en 4,15% eiwit en gaf ze 33 goede embryo's in twee spoelingen. 'Het hoge eiwit zit er bij deze koefamilie ingefokt. Met montbéliardestier Redon wilde ik het eiwit ondersteunen.' Redonzoon Reladon kreeg ook op dit melkveebedrijf in Bergeijk kansen. 'De eerste kalveren van hem zijn nu geboren.' Van Anoeska 30 vertrok inmiddels ook een zoon met fleckviehstier Imposium naar CRV. 'We melken ook een Mathijsdochter van Anoeska 30. Die heeft in haar tweede lijst meer dan 4,0 procent

eiwit geproduceerd.' Het duo met Anoeska 30 en Anoeska 39 was eerder dit jaar al op de CRV Koe-Expo in Zwolle te zien. 'Moeder en dochter zijn ook weer in Den Bosch aanwezig.'

Unit bij CRV. 'Bij een stier met vijftig procent holsteinbloed en vijftig procent bloed van een ander ras krijg je de helft van het heterosiseffect. Het voordeel met wat holsteinbloed is dat je minder hoeft toe te geven op kenmerken zoals productie. De winst boekt de melkveehouder wel op het gebied van vruchtbaarheid, levensduur en gehalten.' Het gebruik van kruislingstieren kadert Jan Hiddink ook in de ontwikkeling naar grotere bedrijven. 'Bij groeiende aantallen melkkoeien zoeken veehouders meer naar gemakkelijk te managen koeien.' Het aspect vereenvoudiging in de fokkerij speelt dan. 'Veehouders hebben nu nog vaak acht of negen fokstieren in gebruik, maar ook dat verandert. Ik zie nu al bedrijven met 300 melkkoeien die nog maar twee stieren gebruiken. Dat gaan

we in de toekomst meer zien. Het kunnen in dat geval twee of drie holsteinstieren zijn, maar ook een holstein- en een kruislingstier.'

Ervaring in Nieuw-Zeeland

Het fenomeen kruisen is niet nieuw. Melkvee is de enige sector waarin kruisen nog weinig gebeurt, stelt Hiddink. 'In Denemarken is de hoogste stier een kruislingstier. Maar ook Kian en Sunny Boy zijn eigenlijk niet raszuiver.' De Nieuw-Zeelandse tak van CRV, CRV Ambreed, heeft ervaring met het testen van kruislingstieren. Van de jaarlijks 120 geteste stieren hebben er tien zowel holstein- als jerseybloed. 'Door een kruislingstier in te zetten profiteer je nog vijftig procent van het heterosiseffect', vertelt Peter Berney over de populariteit

van de kruislingstieren. Berney is marketingmanager bij CRV Ambreed. 'Deze stieren worden vooral gebruikt door veehouders die willen profiteren van heterosis, maar niet de tijd hebben zelf optimale kruisingen tussen rassen te maken.' Volgens Berney danken kruislingstieren hun populariteit onder meer aan goede vruchtbaarheidsresultaten. 'Omdat je stieren gebruikt op koeien die een lage verwantschapsgraad met de stier hebben, zie je vaak dat de bevruchtingsresultaten hoog zijn. Vooral bij koeien met een hoge inteeltgraad zijn de resultaten erg goed. Vanwege de grasgeoriënteerde bedrijfsvoering is een jaar tussenkalftijd het streven en zijn goede vruchtbaarheidsresultaten hier heel belangrijk.' Over de uiteindelijke fokwaarden is Berney positief. 'Gemiddeld bestaat in Nieuw-Zeeland twintig procent van de topdertigstieren uit kruislingstieren. Deze topstieren hebben vaak wel 75 procent holsteinbloed en 25 procent jerseybloed. Stieren met een hoger percentage holsteinbloed hebben toch betere fokwaarden.' Een voorbeeld van een populaire kruislingstier is Amadeus, met inmiddels meer dan 51.000 dochters in zijn fokwaarde. Amadeus telt 75 procent jerseybloed en 25 procent holsteinbloed en stond lange tijd hoog in de Nieuw-Zeelandse NZMI-ranking dankzij goede fokwaarden voor levensduur en vruchtbaarheid.

Het nadeel van werken met kruislingstieren is volgens Berney de grote variatie in nakomelingen. 'De spreiding is dikwijls groot. Er zijn erg goede dochters, maar ook nakomelingen die duidelijk beneden verwachting presteren.' |

Woeste Polder Reladon (v. Redon), veel ingezette kruislingstier

Alay Arkink